

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvzemši nedež
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem čeku, uradu štev. 13.633.

Nepravi nacionalizem.

Zločinski napad na »Edinost« je naravno silno razburil duhove in zato ni čuda, če je v razburjenju padla tudi marsikaka beseda, ki bi sicer gotovo izostala. Zato tudi ostre izraze, ki so padli po tržaškem atentatu ni vzeti dobesečno, temveč le kot znak višine ogorčenja, ki ga je napad na »Edinost« moral izzvati.

Če je mogoče večino teh preostrih izjav prezreti, pa ni mogoče preiti z molkom poziva, ki ni bil porojen le iz ogorčenja, temveč iz napačnega pojmovanja nacionalizma. To je poziv, da treba učiti mrznjo do italijanskega naroda.

Zavračamo z vso odločnostjo ta poziv, ker je nekulturen, nedemokratičen in nepravilen ter nevreden našega naroda in njegove s poštenostjo pridobljene slave.

Vsaka mrznja je nekulturena, ker samo ljudje ozkega obzorja in tesnih grudi sovražijo. Pravi naobraženec pa razumeva tudi napake bližnjega in jih zato oprošča. Edino ena mrznja je upravičena, mrznja pravičnika. To je mrznja, ki izvira iz gnusa do brutalnosti, do krivičnosti, do vsega najslabšega v človeku in ki ima samo ta namen, da obvaruje človeka pred dotikljajem z ogabnostjo. Tak mrznja ne ponižuje človeka, temveč narobe, pojkleni njegov značaj. Zato pravimo: Sovražite one, ki so požigalci naših kulturnih domov, sovražite sodrigo, ki je vriskala od veselja, ko je plamen objemal nedolžne žrtve, imejte mrznjo do fašizma, ki je z zločini obsul naš narod, ker to bi bila mrznja pravičnika.

Ne spozabite se pa, da bi to mrznjo prenesli na one, ki so ravno tako žrtve fašistovskega zločina, na italijanski narod. Ne samo tiskarna »Edinost«, tudi prostori dveh italijanskih listov so bili istočasno demolirani od fašistovske tolpe. Kaj boste sedaj sovražili tudi prišle italijanske socialistične stranke, ki je v boju s fašisti?

Poziv k mrznji do vsega italijanskega naroda bi nujno rodila mrznjo italijan. Mi ničesar nečemo od italijanskega naroda, nobene njegove pravice mu nečemo kratiti in nobenih zavajevalnih namenov nimamo proti italijanskemu narodu. Hočemo samo eno, da tudi italijanski narod spoštuje to, kar je od pametveka naše in če to italijanski narod stori, nimamo nobenega vzroka, da mu ne bi ponudili prijateljske roke. In sicer brez vsakih zahrbtnih namenov, ki so nedostojni našega naroda. Po kaj nam bo torej mrznja?

Silno slabo uslugo pa bi storili z oznanjevanjem mrznje tudi našim rojakom v Italiji. Naša mrznja do italijanskega naroda bi nujno rodila mrznjo italijanskega naroda do naše manjšine. Kakšne bi bile potem posledice za naše rojake tam preko, ni težko izračunati. Nasprotno je naša dolžnost, da dosežemo olajšave za naše brate pod Italijo in da tega z oznanjevanjem mrznje do italijanskega naroda nikdar ne bomo dosegli, je gotovo.

Naj se nam ne govori, da more samo meč rešiti problem bratov tam preko. Nismo več v starem veku, da bi bil meč edino sredstvo, temveč to je skrajno sredstvo, čegar uporabo si bo vsak resničen patriot stokrat premislil, predno seže po njem. Meč pomeni neizmerno trpljenje naroda in navadno nikdar ne odtehta njegov uspeh trpljenja, ki ga je povzročil. Ne zadostuje, če ima človek pogum, temveč predvsem je treba imeti čut odgovornosti in kadar gre za manjšine, še zlasti.

Na laži sloni vsaka mrznja do drugega

General Bodrero — protestira.

Beograd, 10. novembra. Kar se je pričakovalo, to se je tudi zgodilo. Zagrebške dogodke so takoj izrabili Italijani in obrnili ost. Hočejo, da bi bili tržaški dogodki pozabljeni in da bi se razpravljalo samo o zažigu italijanske zastave v Zagrebu. Ne opravičujejo se več, temveč pričeli so napadati. Gen. Bodrero je večer dvakrat obiskal dr. Ninčiča in protestiral proti zažigu italijanske zastave. Govori se celo, da Italija ni več voljna vsled zažiga italijanske zastave plačati »Edinosti« odškodnino. Neumestno dejanje zagrebških dijakov je prišlo italijanski vladi tako prav, da ni moglo bolj.

Beograjska vlada je izdala obsežne odredbe, da se vsake demonstracije proti Italiji v kali zatro. V Zagreb je izdano strogo povelje, da se morajo brezpogojno izslediti demonstranti, ki so zažigali italijansko zastavo in razbili šipe

na stanovanju generalnega konzulata. Dosedaj je bilo aretirano 6 dijakov in en zasebni nameščenec. Aretacije pa se še nadaljujejo.

Beograjska vlada je nadalje naročila našemu poslaniku v Rimu, g. Antonijeviču, da se opraviči vsled zagrebških ekscesov. Ravno tako se je vlada opravičila pri generalnem konzulu Italije v Zagrebu.

Z velikim zanimanjem se pričakuje odgovor dr. Ninčiča na interpelacije poslanskih klubov. Sodi se, da bo dr. Ninčič zelo ostro obsodil zagrebške dogodke, ki so znatno oslabili našo pozicijo. Nekateri trde, da so bili zagrebški ekscesi nalašč inscenirani od frankovcev, samo da bi prizadejali naši vladi težave.

V nekaterih parlamentarnih krogih vlada bojazen, da bo dr. Ninčič v svojem odgovoru preveč popustljiv.

Vojvodinski Nemci za primorske Jugoslovane.

Beograd, 10. novembra. Poslanci nemške stranke so imeli včeraj sejo, na kateri so med drugim razpravljali tudi o napadu na »Edinost«. O tem je bil izdan sledeč komunike:

Težki izpadi proti miroljubnemu slovenskemu prebivalstvu v Italiji, zlasti pa demoliranje tiskarne »Edinost«, s čemur je uničena zadnja sled svobodnega tiska, ti izpadi so vzbudili v nemški narodni manjšini kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev največje ogorčenje. Pred vsem kulturnim svetom protestiramo proti takemu surovemu nasilju, zlasti ko velja to nasilje narodni manjšini, ki ni v nobenem oziru kriva. Usoda te manjšine nam je tem bolj na srečo, ker je po krvnem sorodništvu vezana z našim državnim narodom.

Po takih izgredih proti narodni manjšini mora zmagati v kulturnem svetu zavest, da more biti trajni in resnični mir zagotovljen le, če bodo dane narodnim manjšinam v vseh državah vsaj najbolj osnovne državljanske pravice.

Izjavo so podpisali vsi nemški poslanci in to: dr. Kraft, dr. Moser, dr. Grassel, Schumacher in Neuner. Ob enem je poslal nemški poslanski klub dr. Willanu posebno pismo, v katerem zagotavlja klub tržaškim Slovincem svoje simpatije z zahtevom, da jih bo vedno in v vsakem pogledu podpiral.

Zenevski kongres narodnih manjšin rodi torej svoje uspehe in upamo, da bo plemenita gesta vojvodinskih Nemcev uvaževana tudi v naši državi.

Razsulo italijanske opozicije.

Rim, 9. novembra. Nameravani atentat na Mussolinija se fašistom sijajno rentira. Vzrok več, da se vedno bolj ponavljajo vesti, da je bil ves atentat od fašistov uprizorjen. V Italiji teh vesti seveda ni slišati, ker vlada prehud teror, da bi smel kdo kaj slišenega le namigniti. »Voce Republican«, ki je samo mimogrede omenila, da je bil atentat insceniran, je bila takoj ustavljena.

Pod vtisom nebrzdanega terorja zapuščajo politiki Italijo — ali pa opozicijo in prehajajo v fašistovsko stranko.

Tako je sklenila seljaška stranka, ki ima 4 poslance, da se stranka razpusti in da prestopijo vsi poslanci in vse vodstvo v fašistovsko stranko.

Slično so sklenili tudi nacionalni liberali, ki jih vodi senator Scialoja in poslanec Marocchi. Na včerajšnjem sestanku so sklenili, da prestopi vseh 27 poslancev te skupine v fašistovsko stranko. Zanimiva je resolucija, s katero utemeljuje nacionalni liberali svojo figarijo. Pravijo namreč, da se morajo vsi nacionalni liberalci odločiti za fašiste, ker je od prihoda fašistov na vlado zavladal v

naroda, ker ni na svetu naroda, ki bi imel samo dobre ljudi in ni naroda, ki bi imel samo slabe. Če sovražite Giunto, Farinaccija in druge nasilnike, kako boste zagovarjali mrznjo do Mazzinija, Matteottija in drugih dobrih sinov italijanskega naroda? Vsaka mrznja do tujega naroda je napačna in nevredna svobodnega naroda.

Eno je italijanski narod, drugo je fa-

Italiji nov red (!), s katerim se morajo oni kot pravi nacionalisti strinjati.

Vsako delovanje opozicije je pri sedanjih razmerah seveda nemogoče. S tem pa ni rečeno, da bi odpor proti fašistom med narodom padal. Nasprotno, ta odpor raste in dobiva vedno bolj radikalno smer. Vedno bolj postaja jasno, da bodo nasledniki fašistov edino komunisti.

FAŠISTI NAMERAVAJO VPELJATI SMRTNO KAZEN.

Rim, 10. novembra. Glede nadaljnega postopanja proti Cappellu in Laviboniju ni še nikakih določnih poročil. Zaslišavanja se nadaljujejo, enako tudi aretacije. Neki italijanski list trdi, da bo vlada predložila parlamentu načrt zakona o pobijanju protifašistovske propagande doma in v inozemstvu. Proti vsakemu poskusu protifašistovske propagande bodo podvzete najstrožje mere in določena bo smrtna kazen za onega, ki bi skušal s silo vreči fašistovski režim. To bi se kaznovalo kot zločin veleizdaje. Fašizem se torej misli celotno identificirati z Italijo.

šizem. Kdor meša oba pojma, kdor istoveti fašizem z italijanskim narodom, ta ni pogledal resnice v oči. Zmaga pa le tisti, ki se ne boji nobene resnice in ki tudi nacionalnega nasprotnika sodi pravično.

Zato proč z oznanjevanjem mrznje do naroda in naj velja samo ljubezen do lastnega naroda in našim rojakom v Italiji bomo resnično pomagali.

Seja skupščine.

Beograd, 10. novembra. Na včerajšnji dopoldanski seji je bil predložen zakonski načrt poštne ministra o spremembi zakona o hranilničnem in čekovnem prometu. Nato se je nadaljevala debata o invalidskem zakonu. Kot prvi je govoril Davidovičevac Rafajlovič, nato pa posl. Škulj in musliman Pazderac. Vsi govorniki so nastopili proti sedanjemu načrtu invalidskega zakona, ker da je slabši od sedanjega začasnega. Posl. Rafajlovič je zlasti naglašal, da je treba vsaj v enem oziru v zakonu ločiti nacionalni moment od socialnega. Posl. Pazderac je naglašal, da plačajo davkoplačevalci za invalide dnevno 30 dinarjev, v Bosni pa prejema invalid dnevno 2 dinarja. Nato je bil sprejet tretji del zakona brez vsake izpremembe. Danes se seja skupščine nadaljuje.

PAŠIĆ PRI KRALJU.

Beograd, 10. novembra. Včeraj popoldne okrog 1. ure je bil predsednik vlade sprejet v avdijenco pri Nj. Vel. kralju. O konferenci se ne ve nič pozitivnega.

KONFERENCE V BEOGRADU.

Beograd, 10. novembra. Včeraj so se vršile v Beogradu številne konference. Med drugim so se sestali Ninčič s Simonovićem in Pašić z Maksimovićem. Sklenjeno je, da se zabrani vsak poskus vzbuditi razburjenje v narodu in neprijateljsko mišljenje proti Italiji. Kakor se doznava iz informiranih krogov, so poklicane na odgovor vse politične organizacije v Zagrebu. Za sedaj je sklenjeno, da se zabrani protestni shod v Zagrebu, ki bi se imel vršiti v četrtek. Istotako so zabranjeni tudi vsi poskusi manifestacij v ostalih delih naše države. Tako se v vladi mirno čaka nadaljnjih dogodkov in mirnejšega razpoloženja.

NITI ZAROTE VODIJO NA FRANCOSKO?

Rim, 9. novembra. Pariški dopisnik fašistovskega glasila »Popolo d'Italia« trdi, da je bilo v Franciji odkrito tajno društvo »Huzarji smrti«. Na čelu tega društva da stoji Ricardo Garibaldi, ki da se je sestal v Nizzi z grofom Sforza ter nato delil denar med svoje pristaše. To društvo da je duša protitalijanske propagande v francoskem tisku.

ČASTNI MEČ ZA MUSSOLINIJA.

Rim, 9. novembra. Pri vstopu v novo palačo ministrstva za javna dela je izročil minister Giurati Mussoliniju krasno izdelan meč z željo, da ga potegne iz nožnice, ko pride čas zmage. (Bojimo se, da bo moral Mussolini na ta čas presneto dolgo čakati. Op. ured.)

ZASTOJ AMERIŠKO-ITALIJANSKIH POGAJANJ.

Rim, 10. novembra. Po vesteh iz Washingtona je v pogajanjih glede odplačevanja italijanskega vojnega dolga nastal zastoj. Amerika bo sicer dovolila Italiji iste koncesije kakor Belgiji, noče pa ničesar slišati o 10letnem moratoriju.

PRINC RUPPRECHT HOČE POSTATI — KRALJ.

Berlin, 10. novembra. Kakor poroča »Frankfurter Zeitung«, hoče bavarski prestolonaslednik Rupprecht zasesti prestol na Bavarskem. V ta namen je ež pričel sondirati teren pri bavarski vladi.

„Slovenec“.

Na naš uvodnik »Nazaj v stare čase« je odgovoril »Slovenec« s sledečo neslano notico.

»Saj razumemo. Ko smo v članku o napredni fronti zapisali, da strankarska zaslepljenost ni ravno vzorna za naš mali narod, je postal »Nar. Dnevnik« hud. To je zelo razumljivo, kajti če bi bili le dve stranki na Slovenskem, vedo gospodje za »Nar. Dnevnikom«, da bi bili nekako odveč in tega se vsakdo boji. Sicer pa našo misel o »napredni fronti« v istem uvodniku »N. D.« le še podčrtava, zakaj točno po »Jutrovem« napetu poje pesem o neklih fronderjih med duhovščino proti SLS, katerih pa seveda ne ve povedati.«

»Slovenec« s to svojo notico čisto navadno potrjuje resnico. Absolutno ni res, da smo postali hudi, ker je »Slovenec« zapisal, da ni strankarska zaslepljenost ravno vzorna za naš mali narod, temveč nasprotno je res. Vedno in ob vsaki priliki smo nastopili proti strankarski zaslepljenosti in partizanstvu ter zato predlagali ustvaritev slovenske fronte, ustvaritev »Narodnega sveta« in končno izvedbo slovenske davčne fronte. SLS je bila tista, ki je odklonila celo enotno slovensko davčno fronto! Gospodje, zato ne hajte z neresnicami.

Pač pa smo nastopili proti temu, da hoče »Slovenec« zopet uvesti stari boj med klerikalci in liberalci. To pa je »Slovenec« zamolčal in zagrešil s tem časnikarsko nesposodbnost. Smešno je, če piše »Slovenec«, da smo zato proti temu, da bi bili v Sloveniji samo dve stranki, ker bi bili potem »nekako« odveč. Da ne bi imel »Slovenec« nepotrebnih in neodkritosrčnih skrbi, mu povemo, da smo tudi mi zato, da bi obstojala le ena stranka v Sloveniji, če bi bilo s tem odpravljeno partizanstvo in če bi bila ta

stranka taka, da bi morla res zadovoljiti vse Slovence. Kakor je teoretično mogoče, da do tega pridemo, tako pa je stvarno, da taka stranka SLS nikdar ne more biti. Prvič že zato ne, ker se noče lažirati, drugič pa tudi zato ne, ker se ne mara oprostiti gotovih metod, med katere spada tudi potvarjanje člankov.

Končno še glede frondiranja v vrstah SLS. »Slovenec« misli to opraviti s cenim argumentom, da smo to mi povzeli po »Jutru«. Gospodje, častite resnico, ponavljamo še enkrat in ne tajite tega, kar veste sami le pre-dobro! Da pa »Slovenec« vsaj deloma ustrežemo, sledeče:

Imeli smo v rokah brošuro, ki jo je izdala Zadruga zveza proti nekaterim članom SLS (med njimi so imenovani tudi duhovniki). V tej brošuri je črno na belem dokazano, da se frondiranje v SLS vrši. Te brošure gospodje okoli »Jutra« niso imeli niti je niso objavili. Kaj klepetate torej, da povzemamo po »Jutru«. Imeli smo dalje v rokah neko drugo okrožnico, ki je še jasnejša in ki govori o silnih izgubah. Ker nismo škodovali našemu gospodarstvu — pa čeprav se s tem odrečemo političnemu efektu — nismo priobčili niti brošure in niti okrožnice. Če pa »Slovenec« hoče, mu bomo ustregli, toda naj potem pripiše posledice sebi!

Kar se tiče imen onih, ki ustanavljajo novo stranko, izjavljamo, da bomo ta imena objavili, kadar bo to nam prav, ne pa, kadar bo to hotel »Slovenec«. Nam za cene politične efekte prav nič ne gre.

Če bodo imeli disidenti SLS uspeh ali ne, to bo pokazala bodočnost. Na vsak način pa je to res, da mi nismo o SLS nikdar napisali take »proroške« trditve, kakor jo je po »Slovencu« dejal o HSS dr. Korošec, ki je dejal, da Radičeva stranka razpada.

Kaj so namere Italije.

»Jutarnji list« piše:

Dočim vlada v naših oficijelnih krogih popolno zaupanje glede zadnjih italijanskih dogodkov in se ne računa na nobene komplikacije, se v parlamentarnih krogih presoja dogodke zelo skeptično in se misli, da je pričela Italija zlonamerno izzivati.

Tako je n. pr. javnost prepričana, da je bil vsled omajane stališča Mussolinija v notranji politiki Italije in vsled tega, da bi se pokazala potreba italijanskega vplivanja na balkanska vprašanja izzvan s pomočjo Italije grško-bolgarski konflikt. Vsled intervencije Sveta Zveze narodov pa je bila ta namera presekana.

Ravno tako se v javnosti misli, da je bilo tudi ujetništvo načelnika Blažića delo italijanskih emisarijev. Tudi tu niso prišli Italijani do zaželenega cilja, kvečjemu da so omajali nekoliko prestiž naše varnosti na albanski meji.

Tudi najnovejši dogodki se komentirajo čisto na poseben način. Prevladuje mnenje, da je bil atentat na Mussolinija insceniran, ker se drugače dogodki ne bi mogli odigrati

v tem tempu, kakor so se. Misli se, da se je »atentat« uprizoril samo zato, da se vsled Matteottijevega procesa omajano stališče Mussolinija in fašistovske stranke utrdi.

Ravno tako se misli, da je samo vsled notranje-političnega boja, da ne dobi opozicija razmaha, prišlo z znanjem merodajnih vladnih krogov do znanih napadov, da bi se tako zastrašilo opozicijske kroge in da bi se dobilo časa za pripravo boja proti opoziciji.

Taka mnenja je mogoče zabeležiti v beograjski javnosti, ki zasleduje politične dogodke in velik del parlamentarcev se z njo strinja.

Tako »Jutarnji list«. Čeprav mogoče niso ta izvajanja čisto točna, vendar pa so tako zanimiva, da mislimo, da je dobro, če se seznanijo z njimi tudi naši čitatelji.

Eno pa je izven dvoma. Ne Balkan, temveč Mussolinijeva vlada ogroža evropski mir. Fašistovska vlada je tista, ki vedno neti požar na Balkanu, ki ne trpi pomirjenja niti v lastni državi, kaj šele izven nje.

In to treba vedno znova konstatirati, da bo krivec za eventualne krvave dogodke pravočasno ugotovljen!

Politične vesti.

= »Nova Pravda« in napredna fronta. Sobolna »Nova Pravda« odgovarja na naš poziv in piše, da ni za napredni blok samo »iz strahu pred klerikalizmom«, temveč, da je to tudi eden izmed povodov za ustanovitev napredne fronte. Ta pa bo uspešna le, če se bo skušalo združiti vse napredne stranke, ne izvemši socialistov. Vsak separatističen nastop bi le škodoval. Sicer pa je veliko bolj modro, da se ugotovi socialni, gospodarski in kulturni akcijski program bloka — in šele potem se bo dalo razsoditi, kdo je lahko za enotno napredno fronto. — Pridružujemo

se »Novi Pravdi«, da je treba najprej ugotoviti skupen program, ker je jasno, da je le na skupnem programu mogoče skupen nastop. Zeteli bi, da bi vsaj ena od naprednih strank to uvaževala in izdelala ta program, da bi bila potem diskusija o napredni fronti sploh mogoča.

= Dr. Korošec v Dalmaciji. Da se sliši tudi druga plat zvona, poročamo po »Državici« o uspehu dr. Korošca v Imotskem. Dr. Korošec bi moral imeti tu z dr. Baričem shod. Ta pa se ni mogel vršiti, ker je prišlo na shod samo 20 duhovnikov in fratrov,

5 kmetov in 10 meštanov. Dr. Korošec je hotel nato takoj oditi, toda bratje so ga zadržali, češ, da bo zvečer mnogo več ljudi. Poslali so na vse štiri strani agitatorje, ki so vabili ljudi na predavanje bivšega ministra o zelo važnem političnem vprašanju. Uspeh agitacije je bil, da je prišlo na »predavanje« 10 dečkov ljudske šole, 2 starejša gospoda, 8 pristašev puške stranke in 30 pristašev drugih strank. »Država« pravi, da je bil edin namen predavanja, da dokaže dr. Korošec, da mora njegova stranka priti v vlado. Dokler se to ne zgodi, se ne more naš kralj odzvati povabilu italijanskega kralja in priti v Dalmacijo. Tako »Država«. Prepuščamo besedo »Slovencu«, da izjavi, da je bil shod v Imotskem impozanten.

= Razpoloženje Beograda do Italije. »Vreme« razpravlja v uvodniku o fašistovskih izgrelih. »Vreme« pravi, da se mi niti najmanj ne vmešavamo v italijanske notranje zadeve in zato se nas tudi ne tiče, na kak način se bore fašisti proti svojim nasprotnikom. Toda čisto nerazumljivo je, kako so mogli fašisti na tak način nastopiti proti primorskim Jugoslovenom, ki so kljub mnogim nasiljem naravnost vzor lojalnih državljanov. To je tem manj razumljivo, ker je Mussolini sam izjavil, da se ne sme vršiti nobeno nasilje. In nato pravi »Vreme«: Zadržavamo od svoje vlade, da stori vse, da se našim rojakom pod Italijo zajamči človeško življenje, njih imetje, njihova narodnost in njih jezik. Pričakujemo od g. Mussolinija, da bo zagotovil naše državljane pred izpadi in nasilji fašistovske tolpe. Če tega ne doseže, potem se pač ne more nazivati rešiteljem domovine. Kajti, če ne more biti fašizem drugo ko sinonim za političen banditizem, potem ne samo, da ni Italija od boljševizma rešena, temveč je pod boljševizmom najgršje vrste, pod boljševizmom, ki je sam sebi cilj. Tak boljševizem pa kljub vsem nasiljem težko, da bi mogel obstati daljšo dobo... — Tako piše »Vreme«, ki se smatra v Beogradu kot list, ki je blizu dr. Ninčicu. Sedaj si vsakdo lahko misli, kako pišejo drugi listi in kako sodi Beograd o banditskem napadu na »Edinost«.

= Se ena interpelacija zaradi napada na »Edinost«. Demokratska poslanca dr. Angelinović v Gavran Kapetanović sta vložila na zunanega ministra interpelacijo, v kateri med drugim pravita: »Hrvati in Slovenci v Italiji so postavljeni od oblasti zavezniške Italije izven zakona. Sistematično se prireja periodična preganjanja našega življa v Italiji z namero, da bi se ga popolnoma iztrebilo.« Nato omenja interpelacija napad na »Edinost«. Končno vprašujeta oba poslancu zunanega ministra, kaj da misli podvzeti v zaščito našega življa, da mu omogoči svoboden kulturni in nacionalni razvoj.

= Interesanten spor. Med ministrom dr. Nikićem in znanim hrvatskim industrijalcem Pripičem je prišlo do spora. G. Pripič je namreč zahteval za sebe izjemno stališče v stranki in da morajo radičevski ministri njemu kot »finančnemu ministru« HSS v vsaki stvari ustreči. Tako je imel g. Pripič tudi več »bolečin« v ministrstvu za šume in rude. Dr. Nikić pa je Pripiču gladko odbil, da bi mu ležal te »bolečine«. G. Pripič se je nato priložil na vodstvo HSS, ki pa je dalo prav dr. Nikiću. Nato se je obrnil na radikale, ki pa so dejali, da njih ta spor ne zanima, sicer pa da nimajo nič proti dr. Nikiću. Gospodu Pripiču torej ne preostane nič druge, ko da je užaljen, kar pa za javnost samo zabava.

= Oh, ta »Slovenski Narod«! Mladinski popoldnevnik silno napada poslanca Škulja zaradi nekaterih njegovih intervencij v korist kočevskih Nemcev. Prepričani smo, da se ni bil poslanec Škulj nobenega napada tako vesel ko tega. Zakaj, kaj je lepše, kakor če bo veljal poslanec Škulj kot zaščitnik Kočevarjev in s tem deležen vseh njihovih 2000 volilnih kroglic. Le delajte reklamo za poslanca SLS.

= Cankov dal umoriti lastnega brata. — Poročali smo že, da je bil na ulici ob belem dnevu ubit socialistični voditelj Cankov, brat

ministrskega predsednika Cankova. Izkazalo se je, da je bil umor izvršen samo iz političnih motivov. V socialistični stranki sta bili namreč dve struji. Prva struja je bila za sodelovanje z vlado. Druga pa je bila odločno proti njej in to strujo je vodil umorjeni Cankov. Ta struja je bila v veliki večini in ravno po zaslugi umorjenega Cankova je socialistična stranka sprejela resolucijo, v kateri najodločnejše protestira proti tiranstvu sedanje vlade. Konec te resolucije se glasi: Vsakodnevna nasilja in izjemne odredbe, vojno stanje in na stotine smrtnih obsodb, zlasti pa še protipostavne eksekucije in množina brezsednega izginjanja ljudi, slabe dobremu glasu naše države in ji jemljejo vsak ugled in vsako podporo. — Jasn je bilo, da bodo socialisti na tem svojem stališču vztrajali, dokler bo njih vodja neustraseni Cankov. Zato je moral pasti in zato je bil po višjem naročilu umorjen. Njegov morilec je seveda neznan, pa ga tudi nihče ne išče.

= Zakaj je propadla Nemčija? V Monakovem se vrši velik proces, ki naj dokaže, da je Nemčija podlegla v vojni samo zato, ker so padli nemški socialni demokratje armadi v hrbet. Proces se tudi imenuje »Der Dolchstoßprozeß«. Veliko število oficirskih prič je tudi v tem zmislu izpovedalo, toda strokovnjaki in učenjaki so bili drugega mnenja. Zlasti zanimiva je bila v tem oziru izjava dr. Fischerja, glavnega tajnika parlamentarnega odbora za preiskavo vzrokov nemškega poraza. Ta je izjavil: Ko se je odvezalo po hišah baker, cink in ko so ljudje žrtvovali zadnje vrednosti, tedaj se ni slišalo, da bi nemški dvor žrtvoval le eno dragocenost. Tedaj je mogel nemški cesar dokazati, da je eno z narodom, s tem, da bi živel enako bedno ko narod. To se ni zgodilo in dober duh naroda je umrl. Drugi vzrok so bile krive vesti armadnega vodstva. Poročale so se zmage, res pa je bilo, da se ni posrečila ofenziva, podmorska vojna se je ponesrečila in ponesrečil se je Schlieffenov načrt. Narod je spoznal, da ni vlada več na mestu in da je moral priti nekaj novega. Neresnično je, da bi mogli še nadaljevati vojno. Tudi za ceno boljših mirovnih pogojev je bilo nemogoče. Vojna je bila izgubljena, to je čutilo vse in zato je celo Hindenburg ponudil svojo službo revoluciji. Legenda o zahrbtnem zabodljaju je z izjavo Fischerja ovržena.

= Volilna borba na Češkoslovaškem. Zemljoradniški »Venkov« poroča, da je nadaljnjih 30 kandidatov na listi zemljoradniškega disidenta Praška odpovedalo svojo kandidacijo. Med njimi so tudi kandidati na prvem in drugem mestu in se je dosedaj odpovedalo kandidature na Praškovi listi 38 kandidatov. Polom Praškove kandidature je s tem zapečaten. — Silen boj vlada med češkimi lidovci (klerikalci) in slovaškimi lidovci (tudi klerikalci). Boj je tako hud, da so hoteli že ubiti Hlinkovi pristajši urednika »Ludove politike« Briška. Splošno se govori, da bodo Hlinkovci s svojim brezobzirnim bojem Slovaško v kratkem spreminili v Macedonijo. (Na dobrem glasu je Macedonija. Op. ured.)

= Vojaški upor v Španiji. Vesti o name-ravani vojaški vstaji v Španiji slone najbrže na resnici. Najnovejša poročila namreč pravijo, da je bilo večje število višjih oficirjev španske garnizije aretiranih, ker so bili osumljeni, da so bili pri zaroti udeleženi.

Anketa za udeležbo na razstavi v Fi adelfiji.

Ustrezajoč naročilo g. ministra trgovine in industrije je zbornica za trgovino, obrt in industrijo sklicala glede naše udeležbe na razstavi v Filadelfiji anketo, ki se je vršila v nedeljo dne 8. t. m. ob 10. uri predpoldne v zborniških prostorih.

Anketo je otvoril zborniški predsednik g. Ivan Knez, ki je predvsem predstavil udeležencem ankete zastopnika ministrstva trgovine in industrije sekretarja g. Jaša Grga-

Ind. M. Klodič:

Železniška zveza Slovenije s Sušakom.

(Proge: Kočevje—Stari trg—Lukovdol—(Vrbovsko)—Srpske Moravice, Črnomelj—Vinica—Lukovdol in Sevnica—St. Janž.)

Gradbeni stroški nove železnice.

Podrobne račune tukaj ne moremo navajati. Pač pa podajamo stroške gradnje po posameznih oddelkih. V njih so zapadene sledeče postavke: a) Predela in gradbeno vodstvo. b) Odkup zemljišč in razne odškodnine. c) Zemljiška dela. d) Zidovje in stranska dela. e) Mali objekti pod 20 m otvora. f) Veliki objekti in mali predori (nad 20 m otvora oziroma krajši od 2000 m). g) Gramoženje in polaganje gornjega ustroja. h) Materijal za gornji ustroj. i) Visoke gradnje in vodovodne naprave. k) Oprema in oprava proge in postaj. l) Preuredba na obstoječih progah pri priključkih. Stroški za vozila in interkalarnе obresti niso uračunani. Minimalna razdalja tirov na postajah je 4,75 m, teme spodnjega ustroja je 4,70 m široko, tirnična teža na progi je 35,65 kg na tek. m.

I. Del Kočevje—Vrbovsko sever:

A) Odsek Kočevje—Knežja Lipa. Dolžina 15,5 km a 4.200.000 Din 65.100.000 Din

B) Odsek Knežja Lipa—Radence. Dolžina 16,4 km a 6.000.000 98.400.000 Din

C) Odsek Radence—Vrbovsko sever.

a) Proga brez mosta in predora Lovnika: Dolžina 7,6 km a 5.500.000 Din 41.800.000 Din

b) Most 30.000.000 Din

c) Predor Lovnik 85.000.000 Din

Skupni stroški proge Kočevje—Vrbovsko sever (44 gradbenih km) iznašajo torej 320.300.000 Din. So torej manjši od gradbenih stroškov Musilove varijante Kočevje—Brod Moravice, kar ni nič čudnega, ker je ta proga daljša, in skupna dolžina predorov večja, število viaduktov nerazmerno večje in je zaradi str-

mega in slabega terena tudi kubatura zemeljskih del in zidovja večja. (Glej 7. poglavje.)

Na km tekoče proge brez predora Lovnik in vojaškega spoja odpade torej okroglo 6.000.000 Din.

Stroški na tekoči km cele proge s predorom vred brez vojaškega spoja iznašajo pa okroglo 7.280.000 Din.

II. Del Črnomelj—Lukovdol:

D. Odsek Črnomelj—Vinica. Dolžina 16,6 km a 4.400.000 Din 73.040.000 Din

E) Odsek Vinica—Lukovdol. Dolžina 12,9 km a 4.800.000 Din 61.920.000 Din

Skupaj 134.960.000 ali okroglo 4.575.000 na vsaki km 29,5 km dolge proge.

III. Premestitev proge pri Vrbovskem sever

in druga priključna dela. 5.090.000 Din

Železnica Kočevje in Črnomelj—Vrbovsko sever stane okroglo 460.000.000 Din, torej le za 21% več kakor proga Kočevje—Brod n. K.—Brod Moravice, čeravno je za 48% daljša.

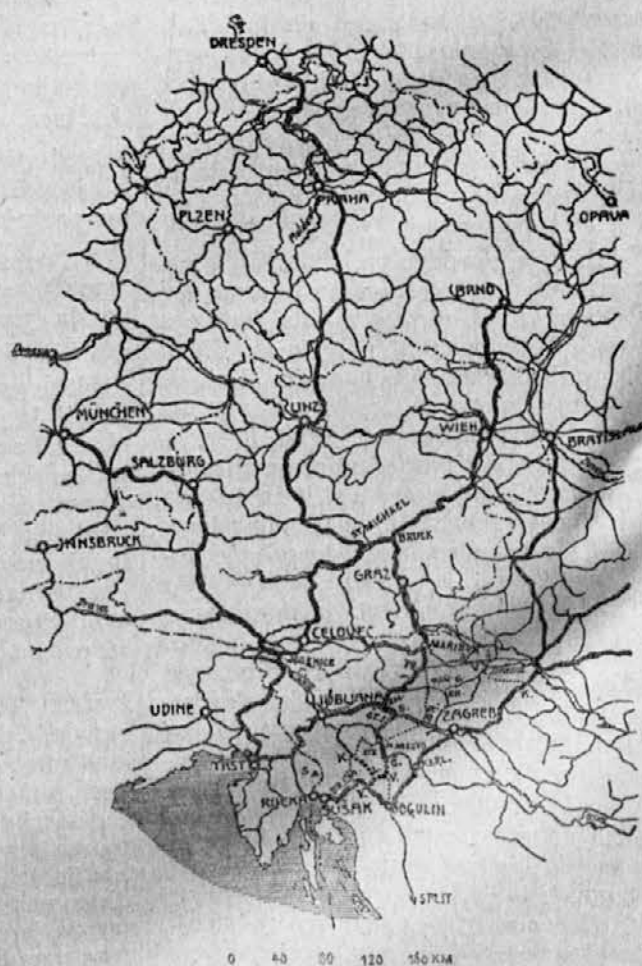
IV. Proga Sevnica—St. Janž.

13 km a 3.050.000 39.650.000 Din

Stroški za vse tri dele, skupaj 86,5 gradbenih km dolge, iznašajo torej 500.000.000 Din, ali okroglo 5.780.000 Din na km, dočim bi stala Musilova proga po računu dr. Musila 7.550.000 Din na km.

11. Rentabiliteta novih železniških zvez.

Rentabilitetni računi slonijo seveda vedno na predpostavkah. Gre za to, da so te predpostavke kolikor mogoče verjetne in čuvati se moramo pretiravanja. Statistika, ki nam je na razpolago, čeravno točna ni ravno prirojena v našo svrhu, ali zadovoljiti se moramo pač s tem, kar imamo, tudi s tem, da novejšo železniško statistiko od leta 1923 nimamo več iz razloga, ki ga navajati ne spada sem. Moramo se torej držati v glavnem tega leta in na novejši čas le sklepati. Razen tega tukaj še ni mogoče predložiti končnega računa, ki bi moral sloniti na poizvedovanjih na licu mesta. Mi podajamo tukaj le prvo približno sliko, da bomo demoe vsaj nekoliko orijentirani v tem vprašanju, ker se dosedaj za rentabiliteto projektiranih prog v Sloveniji nikdo ni brigal. Prepričani pa smo, da se bode ta naš prvi poskus prav dobro ujemal z definitivnim računom.

Dnevne vesti.

NAŠ PONOS.

Na nedeljskem shodu je mladina upravičeno grajala, kako pokazuje naša vlada v odnosu do Italije mnogo premalo ponosa. Majhen donesek k upravičenosti te graje.

Če piše kak Jugoslovčan v Gorico, Trst ali druge kraje našega Primorja in uporabi pri tem slovenski napis, ki je dostikrat edino poznano ime, pride pismo čisto sigurno nazaj, da je ta kraj v Italiji nepoznan. Italijanska pošta sprejema samo pisma in pošiljke, ki imajo italijansko krajevno ime.

Edino pravilno bi seveda bilo, da bi tudi naša pošta sprejemala pošiljke in pisma z jugoslovanskim krajevnim imenom. Toda to se seveda ne godi in Italijani poznajo samo Lubiano, Belgrado, Sebenico, Spalato in slično.

Ne, ponosa ne poznamo in na mestu je bila graja mladine.

— Kaj se človeku lahko pripeti na železnici. O tem bo vedel pripovedovati slušatelj filozofije na pariški univerzi Pajtoni iz Beograda zgodbo, ki jo bo ohranil vse življenje v neprijetnem spominu. Peljal se je t. dni iz Beograda v Zagreb. V vozovih 3. razreda je bilo toliko vojaštva, da je ostalo za civilne potnike prav malo prostora. Radi veljanske gneče je šlo nekaj potnikov 3. razreda, med njimi Pajtoni na koridor voza 2. razreda. Sprevednik je bil uvideven človek ter jim ni delal sitnosti. Ne tako revizor. Ta je zahteval, da doplačajo vsi ti potniki diferenco med ceno listka 3. in 2. razreda ali pa se vrnejo v 3. razred. Ker Pajtoni ni hotel storiti ne enega ne drugega, je šel revizor po orožnika, nakar je poklical Pajtona v prazen voz 1. razreda ter ga pozval, da takoj izstopi. Ker pa si je Pajtoni zabeležil številko orožnika, sta planili obe uradni osebi nanj ter ga tako namlatili po glavi, da se je zgrudil nezavesten na tla, nakar sta mu odvzeli potni list in vse druge papirje. Ko se je zopet zavedel, je almiral potnike 2. razreda, ki so mu nudili prvo pomoč. V Rumi je moral izstopiti, dal se je takoj zdravniško preiskati ter je vložil zoper uradni osebi ovadbo. V Zagrebu so ugotovili, da so njegove poškodbe resnega značaja ter ga morajo zdraviti specialisti. Pajtoni je prišel v domovino, da zbere material za doktorsko disertacijo.

— Inozemski študenti na naših univerzah. Prosvetno ministrstvo je izdalo odlok, ki statuta na podlagi recipročne študentske zveze za dijake iz inozemstva, ki žele študirati na naših univerzah, in sicer je določenih za Anglesko 2, za Francijo 3, za Čehoslovaško 2 in za Poljsko dvoje študentov. Inozemci bodo študirali na vseučiliščih Beograd, Zagreb in Ljubljana.

— Lekarnarska zbornica v Zagrebu. Zagrebški lekarnarji so poslali ministrstvu narodnega zdravja spomenico, v kateri predlagajo, da se ustanovi poleg centralne Apotekarske komore v Beogradu oblastna Apotekarska komora v Zagrebu za Hrvatsko in Slavonijo.

— Zgradba radiopostaj. Poštna direkcija v Novem Sadu je prejela dosedaj 120 prošenj za dovoljenje vzpostavitve radiopostaj. V okrožju beogradske poštne direkcije je bilo izdanih dosedaj 157, v območju zagrebške 262, v območju novosadske pa 4157 dovoljenj.

— Vagoni na račun reparacij. Prometno ministrstvo je prejelo na račun reparacij od Nemčije od leta 1920 do 1. novembra t. l. 452 osebnih železniških voz.

— Feministični pokret v Splitu. Te dni se je vršil na inicijativno profesorice Dr. Jelke Perić v Splitu prvi sestanek tamkajšnjih pristajin feminističnega pokreta. Razpravljalo se je o potrebi razširjenja feminističnega pokreta po vseh mestih v državi.

— Tatarbunarski proces. Iz Bukarešte poročajo: Zaslišavanje obtožencev in prič v procesu radi tatarbunarske revolte, ki se vodi v Kišinevu, je končano. Radi zanimivosti bodi omenjeno, da je trajalo nad tri mesece. Kdaj bo proces končan, se še ne ve, vsekakor pa bo trajal še dolgo. Samo čitanje obtožnice (bitala je bosta dva kralja, komisarja) bo trajalo po predhodnih dispozicijah 10 dni. Koliko časa bodo trajali govori javnih obtožiteljev in zagovornikov, ni mogoče predvideti, ker število zagovornikov še ni znano. V najboljšem slučaju bo izrečena sodba čez dva meseca.

— Avstrijske univerze v finančnih težavah. Kakor poročajo iz Dunaja, so sestavili akademski senati univerz Dunaj, Gradec in Innsbruck spomenico, ki jo predloži posebnemu parlamentarnemu komisiju. V spomenici opisujejo gnočne stiske avstrijskih univerz ter prosijo, da se zvišajo prispevki na kupno vrednost predvojnega časa, ker je sicer delovanje vseučilišč resno ogroženo.

— Zakon na poskušnji v sovjetski Rusiji. Po najnovejši zakonodaji se sklone v sovjetski Rusiji prvi zakon za dobo treh let. Po poteku tega časa sta oba dela upravičena.

ševica, katerega je najiskrenejše pozdravil. Pozdravil je nato zastopnika velikega župana ljubljanske oblasti g. dr. Ljubeca, zastopnika velikega župana mariborske oblasti g. dr. R. Rateja in vse druge udeležence, zlasti zastopnike naših umetniških krogov. Nato je prosil sekretarja ministrstva trgovine in industrije g. Grgaševića, da poda poročilo o načrtu, ki ga je zasnovalo ministrstvo trgovine in industrije glede naše udeležbe na razstavi v Filadelfiji.

Sekretar g. Grgašević je izčrpno orisal historijat tega vprašanja, je pojasnil namen, ki ga ima razstava in govoril o načrtu, kakor ga je zamislilo ministrstvo trgovine in industrije glede pripravljanih del. V glavnem je gošpor Grgašević poročal:

V zvezi s 150-letnico podpisa deklaracije o neodvisnosti ameriških držav je kongres Zedinjenih držav sklenil organizirati veliko mednarodno razstavo v Filadelfiji v letu 1926, ter je zato pooblastil predsednika Zedinjenih držav, da povabi na sodelovanje vse inozemske države. O vabilu, ki ga je izročil v imenu predsednika Zedinjenih držav našemu ministru inostranih del osebno ameriški poslanik je razpravljala ministrski svet ter sklenil, da bo naša država oficijelno sodelovala na tej razstavi.

Celokupno organizacijo razstave, ki se odpravi 1. julija 1926, je ministrski svet poveril ministrstvu trgovine in industrije. Naša udeležba na razstavi naj bo taka, da pokažemo inozemstvu, ki nas še zelo malo pozna, da ima naša država zdravo gospodarsko bazo, da je polna bogatih neizkoriščenih resurs, ki nudijo vse predpogoje za najljubši gospodarski procvit. Na razstavo bomo poslali predmete svobodne umetnosti, izdelke naše industrije in obrti, pridelke poljedelstva, proizvode rudnikov, metalurgije itd. vse, kar more dati inozemstvu čim točnejšo sliko o našem gospodarskem, kulturnem in socialnem položaju.

Po dosedanjih dispozicijah naj bi se razstavili v prvi sekciji razstave vsi oni predmeti, ki se že sedaj uvažajo v Ameriko odnošno, ki bi se tam lahko plasirali, v drugi sekciji naj bi se pokazali tudi oni predmeti, glede katerih sicer ni pričakovati razpečavanja v Ameriki, ki pa naj dokumentirajo našo bogastvo, tako proizvode naših rudnikov itd. Od vseh predmetov bodo razstavljani vzorci, poleg njih grafiki, statistike, karte in slike, ki bodo kazale našo produkcijo in našo bogastvo. Tretja sekcija bo posvečena naši turistik. Uredila se bo tudi posebna dvorana za kinematograf, kjer se bodo kazale naše naravne lepote, industrijska podjetja itd. V posebni sekciji naj bi bile zbirke knjig in dokumentov, ki se tičejo naših odnosov z Ameriko pred vojno, med vojno in sedaj.

Predmeti lepih umetnosti bodo razstavljani v veliki palači, v sredini mesta.

Poleg reprezentativnega paviljona naše države bodo naši predmeti razstavljani tako v velikem mednarodnem paviljonu, kakor po drugih manjših paviljoni, kjer bodo razstavljani specijelno predmeti kakor cereali, rude i. dr. Z izvedbo priprav za udeležbo Slovenije je ministrstvo trgovine in industrije pooblastilo Zbornico za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Sledila je debata, katere so se udeležili gg. Ratič, arhitekt Kregar, prof. Vavpotič, pooblaščenec Ogrin, tajniki: dr. Windischer, Mohorič in dr. Pless.

Zlasti je v dolgem izčrpnem govoru obrazilo zbornični tajnik g. dr. Windischer gospodarski pomen razstav v inozemstvu, zlasti v Ameriki, s katero živimo še v neznatnih stikih. V najiskrenejših besedah se nato zahvalil sekretarju g. Grgaševiću, ki ga mi Slovenci poznamo ne samo kot odličnega činovnika ampak tudi kot prijatelja, in ki je zlasti v zadnjem času zastavljal v zaščito interesov naše industrije v hrvaških in srbskih listih večkrat svoje spretno pero in se mnogo trudil, da se nas pravilno ocenjuje.

Gospod sekretar Grgašević se je nato g. dr. Windischerju iskreno zahvalil, podal je še nekatera pojasnila, nakar je predsednik g. Ivan Knez zaključil anketo.

SOKOLI — PEVCI!

V prvih dneh julija prihodnjega leta bo v zlati Pragi VIII. vsesokolski zlet, ki se ga udeležijo JSS, v kolikor možno največjem številu. Skrbeti nam je, da se na ta zlet že sedaj v vseh podrobnostih kar najzvrstneje pripravljamo, da bo nastop Jugoslovanskega Sokola v vsakem pogledu dostojen, vzoren. Pri nastopu ne smemo pogrešati lepe jugoslovanske narodne pesmi, ki jo ob vsesokolskem zletu ponesimo med brate Čehoslovake. Navdušeno naj zadoni naša pesem pri slavnostnem obhodu po zlati Pragi. Mogoče naj užiga srca poslušalcev na sokolski akademiji, ki jo priredi JSS v Tyrševem domu. Veličastno naj se izlivajo mili zvoki naše nagrobnice na Tyrševem grobu, ki ga korporativno obišče JSS. Naš skladatelj, brat Emil Adamič, bo nalašč za ta slučaj zložil posebno nagrobnico na besedilo, ki ga spesni brat starosta Engelbert Gangl.

V ljubljanskih sokolskih društvih je veljaven velik število dobrih, izkušenih bratov-pevcev. Ti naj se združijo v imponenten sokolski pevski zbor, ki bi se shajal k pevskim vajam. Član župnega prosvetnega odbora, brat Ferdo Juvanec, radovoljno prevzame vodstvo takega pevskega zbora.

V svrhu točnega pogovora in določitve vzporeda vabimo vse Sokole-pevce na sestanek, ki bo v sredo, dne 11. t. m. ob 8. uri zvečer v društveni sobi Ljubljanskega Sokola, Narodni dom, pritičje, levo ter prosimo, da se ga vsi ljubljanski Sokoli-pevci zanesljivo udeležijo.

Prosvetni odbor Ljubljanske Sokolske župe.

— Ljubljanski Sokol. Svečana zaobljuba novoprijetega članstva se vrši v ponedeljek 30. t. m. ob 8. zvečer v društveni telovadnici v Narodnem domu; po zaobljubi telovadna akademija članstva.

Konec stavke pekovskih pomočnikov na Dunaju.

Pomočniki so dosegli 5 odstotno zvišanje mezd. (Kakor smo poročali, so zahtevali 12 odstotkov.) Zvišanja cen kruha pa vlada ni dovolila.

— Gresta brez vsake formalnosti narazen. Šele registracija po preteku treh let ustvari temelj za poznejše alimentacijske zahteve. Starostna meja je določena za moške z 18, za ženske s 16 leti.

— Sramotni oder za propadle dijake. Originalno novost je uvedla dunajska šolska oblast: sramotni oder za propadle srednješolce. Zadnji naredbeni list mestnega šolskega sveta pričbuje imena, rojstni kraj in starost maturantov, ki so bili reprobirani v poletnem terminu na dva, dva in pol, tri mesece, na pol leta ter na celo leto. Kuriozno pri tem je, da izhaja naredbeni list tako pozno, da je mnogo kandidatov, ki so jih »položili« samo na dva, oziroma dva meseca in pol, medtem izpit srečno prestalo ter študirajo sedaj na visokih šolah. Tem akademikom gotovo ni v veselje, da čitajo ljudje sedaj njihova imena na črni listi. Še bolj znanostno bo pa za one, ki bodo čez par let supletni in profesorji.

— Za hebrejsko univerzo v Jeruzalemu je daroval newyorški bankir Feliks Warburg znesek 500.000 dolarjev. Darilo je namenjeno za ustanovitev filozofske fakultete.

— Protialkoholne odredbe v Moskvi. Kakor smo že poročali, se je v sovjetski Rusiji, odkar je točenje alkoholnih pijač zopet dovoljeno, pijačevanje silno razpaslo, tako da so vsi policijski zapor vedno prenapolnjeni s pijanci, ki so bili aretirani radi izgrezov. Zato je sklenil svet sovjetskih komisarjev vzpostaviti posebno komisijo, za proučevanje pijačevanja. Zaenkrat se prepove točenje alkoholnih pijač ob nedeljah in praznikih ter uvede splošna prohibicija za mladoletne. Razen tega se prepove otvarjanje gostiln v bližini tovarov. V Moskvi so ugotovili vsako nedeljo nad 10.000 ljudi, ki so bili pijani kot čepi.

— Radi sramotenja madžarske države obtožen in oproščen. Iz Budimpešte poročajo: Urednik lista »Village«, Teleki je bil obtožen, ker je protestiral v nekem članku zoper to, da se dovoljuje morilec iz Nemčije prebivanje na Madžarskem. Državno pravdnštvo ga je preganjalo radi pregreška žalitve ugleda madžarske države. Teleki pa je nastopil dokaz resnice ter dokazal, da so »probujači« se Madžari gostoljubno sprejeli in slavlili morilce iz Nemčije kot Ehrharda, polkovnika Bauerja, Erzbergerjeve morilce, kakor tudi Rathenauove. Izjavil pa je tudi, da se ne sme »probujačih« se Madžarov identificirati z madžarsko državo. Sodišče je Telekija oprostilo.

— Žaljenje veličanstva na Madžarskem. Bivši poročnik Albert Nagy, član Pronayevge detachementa v Budimpešti, se je izrazil pred leti na nekem ljudskem zborovanju, da je bil kralj Karol židovski hlapec in lopov ter da ni vreden, da bi nosil šefanovo krono. Te dni je bil spoznan Nagy krivim žaljenjem veličanstva ter obsojen na globo 1 in pol milijona madž. kron.

— Podrobnosti o opustošenju tiskarne »Edinost«. »Edinost« zopet izšla, seveda samo na dveh straneh, mesto na štirih. Na čelu lista prinaša podrobnosti o fašistovskem napadu na tiskarno in uredništvo. V četrtek okrog 9 in četrt zvečer, ko se osebe pri listu in v tiskarni še ni dobora lotilo dela, je planila nenadoma izpod obokov bližnje židovske sinagoge tolpa kakih 150 do 200 ljudi ter udrla v poslopje. Osebu seveda ni preostalo drugega, kot da se je rešilo z begom, tembolj, ker so bili izgredniki oboroženi s koli, sekirami, gorjačami, kamenjem in drugimi uničevalnimi pripravami. Nato se je pričelo pustošenje prostorov. Uredništvo, uprava in urad političnega društva so bili popolnoma razdejani. Fašisti so razbili vrata in opremo ter raztrgali knjige, nakar so del stvari pometali na ulico, polili z benzinom in zažgali. V stavnici so pometali po tleh vse črke. Stroje so obdelavali z koli in krampi. Del izgrednikov je zažgal zalogo papirja, tako da je bila tiskarna v trenutku v plamenu. Pustošenje je trajalo kake pol ure, dokler niso bili razbojniki obveščeni, da prihajajo ognjegaši in četa karabinjerjev. Tedaj so jo naglo odkurili. Gašenje je trajalo kake četrt ure. Pri ugotavljanju škode se je izkazalo, da so stroji pokvarjeni k sreči le v nebstvenih delih, tako, da so se dali popraviti in je »Edinost«, kakor omenjeno, v nedeljo zopet izšla. Ironija usode je hotela, da je bil izvršen napad ravno v trenutku, ko se je imela sestaviti sporazumno med uredništvom in vodstvom lista izjava o obsojanju poizkušene atentata na Mussolinija.

— 26 šolskih učenk omamljenih s plinom. Iz Vratislave poročajo: V kopališču v Dittersbachu se je kopalo te dni pod nadzorstvom učiteljice 26 učenk. Nenadoma so se jele učenke druga za drugo onesveščati. One, ki so ostale pri zavesti, so imele toliko priu-

jočnosti duha, da so izvekle onesveščene tovarišice iz vode. Ena od njih je hitela na dvorišče, zaklicala parkrat na pomoč, nakar je padla tudi ona v nezavest. Prihiti so jo službenici ter takoj opazili, da je odprti pri peč plin, ki je učenke omamlil. Nekatere od njih so bile prepeljane v težkem stanju v bolnico.

— Izpremembe v državni službi. Za carinike so imenovani: pri carinarnici v Mariboru carinika splitske carinarnice Ernest Roset in Marko Domazet ter carinik carinarnice Srbski Kastur Borislav Dimitrijevič; odpušteni so cariniki mariborske carinarnice Franjo Knez, Branko Grubić in Maks Karlovič. — Za asistenta poljedelske in kontrolne postaje v Ljubljani je imenovan Bogdza Pahor, za asistenta iste postaje pa dr. Milena Perušek. Upokojen je pisarniški pristav delegacije ministrstva financ v Ljubljani Anton Šramel.

— Iz poštne službe. Za inšpektorja čekovnega urada v Ljubljani je imenovan Josip Simonič, inšpektor generalne direkcije poštne hranilnice v Beogradu, Andrija Kovačević, inšpektor direkcije pošte in telegrafa v Ljubljani pa za inšpektorja generalne direkcije poštne hranilnice v Beogradu. — V višjo skupino je pomaknjen direktor pošte in telegrafa v Ljubljani Alojzij Gregorič. — Premješčen je poštni uradnik Franjo Ivanušič od pošte Maribor 2 k pošti Ljubno.

— Ponarejeni koleki. Uprava državnih monopolov je ugotovila, da so v prometu falzifikati kolekov po 10 in 250 Din. Falzifikati so zelo slabi ter jih je lahko spoznati.

— Šest rudarjev zasutih. V nekem premo-govniku pri Manchestrju je zasul te dni plaz kamenja šest rudarjev. Pet jih je bilo ubitih, eden pa težko poškodovan.

— Senzacionalen proces v Velikem Bečkeru. Včeraj se je pričel v Velikem Bečkeru proces, ki vzbuja v mestu veliko senzacijo, ker so zapletene vanj poleg lekarnarja Emila Nikolića same tamkajšnje ugledne osebe. Gre namreč za šest vagonov vojnega sanitetnega materiala, ki je izginil na tajinstven način še ob času, ko je vkorakala srbska vojska v one kraje. Takrat je bil Nikolić osumljen in uvedena je bila proti njemu preiskava. Nenadoma pa so vsi akti izginili. Po zaslugi nekega oficirja so se sedaj, po tolikem času zopet našli, ter je bila na ukaz iz Beograda uvedena stroga preiskava. Meščanstvo v Velikem Bečkeru pričakuje izid procesa z velikim zanimanjem.

— Monstreproces zoper tolpo požigalcev v Pragi. Kakor smo svoječasi poročali, je zanetila tolpa požigalcev v okrajih Kraljevi gradec, Kolín, Jicin in Chlum dolgo serijo požarov. Zločini so bili izvršeni v sporazumu z lastniki nepremičnin. Šlo je za veliko-potezno spekulacijo z zavarovalnico. Požigalci so zažigali proti plačilu 5000 Kč tako spretno, da dolgo časa v nobenem slučaju ni bilo mogoče ugotoviti, da bi bil požar podtaknjen ter so zavarovalne družbe oškodovane za milijone čsl. kron. Aretiranih je bilo nad 150 oseb. Te dni se prične zoper nje proces. Tako veliko število obtožencev še ni nikdar sedelo naenkrat na zatočni klopi pred nobenim češkoslovaškim sodiščem.

— Čuden izprehod madžarskega oficirja. Pred par dnevi je prekoratil ponoči neki madžarski oficir neopaženo našo mejo, ter prišel tik do pred Subotico, kjer ga je ustavil neki železničar. Pri železniški policiji je oficir izjavil, da je napravil samo mal izprehod, hoteč prebiti v Subotici veselo noč. Zoper čudnega nočnega izprehajalca je uvedena preiskava.

— Oklepni avtomobili zoper newyorške bandite. V Newyoriku je postajala v zadnjem času, zlasti v nočnih urah banditska nadloga vedno akutnejša. Zato je odredil sedaj newyorški policijski predsednik, da bodo vozili ponoči po newyorških ulicah s strojnimi opremljeni oklepni avtomobili, katerih naloga bo preganjanje razbojnikov. Prebivalci Newyorika bodo imeli torej odsej priliko opazovati od časa do časa prave poulične boje.

— Nervozni vek. Živimo v nervoznem veku in nervoznost postaja čimdalje večja. — Spandauski zdravstveni urad za skrbstvo za dojenčke je sedaj ugotovil, da so nervozni dandanes že celo dojenčki. »Neuropatija« se pojavlja pri njih v obliki močnega in dolgotrajnega neutemeljenega joka, strahovitosti, bruhanja, krčev, neosnovanih izbruhov jeze ali preplašenosti, odklonitve hrane, pomanjkanja spanja itd.

— Aretacija perversnega starca v Zagrebu. Zagrebška policija je aretirala starca, ki je zapeljeval deklice v starosti 10—12 let. Ndaleč od svojega stanovanja je imel vinograd, v katerem je sedel po cele dneve in noči. Vsaka deklica, ki je odtrgala slučajno kak grozd, je postala žrtev starčeve abnormne strasti. Starce deklice ni kaznoval radi tatvine, temveč jih je nagradil s sadjem ter jih vodil v zidanico, kjer jih je zadrževal po več ur, take pa, ki so pobegnile od doma, je pridrževal čez noč. Marsikatera deklica, ki ni imela stanovanja, je bila srečna, da je smela ostati pri njem. Poleg hrane jim je dajal nagrade po 2 do 3 dinarje. Nekatere deklice so vodile k njemu tudi svoje tovarišice. Zanimivo je, da je uganjal starce svoje orgije že par let ter sprejel pod svojo streho veliko število deklic, ne da bi se bilo to doslej izvedelo. Ovadbo proti njemu je podpisalo 6 deklic. Starce taji.

— Družbeni škandal v Parizu. Pariz se naslaja te dni zopet z družabnim škandalom. Komorni sluga princea de Ligne, L. Harpert, 22-letni mladenič, je obdolžen, da je kradel princezinji dragocenosti ter izsiljeval od nje denar. Komorni sluga je imel, kakor se zdi, s princezino intimno razmerje, kajti princ ga je zasačil nekoč v tete-à-tête-u s svojo soprogo. Vsled tega je prišlo do tožbe na ločitev zakona. Komorni sluga trdi, da ga je princ najel samo za to, da bi vohunil za princezino ter jo zapeljal. Rodbina de Ligne je ena od najstarejših in najuglednejših plemiških rodbin na Francoskem.

Polpolnoma nove! Prvič v Jugoslaviji! Prvič v Ljubljani!

VELIKI FRANCOŠKI PATHE-FILM. PARIS

DETE ULICE

VELIKI FILMSKI IGROKAZ V 7 DEJANJH.

V glavni vlogi prvak pariškega gledališča COMEDIE FRANCAISE znani FERAUDY, francoski JACKIE COOGAN ter kolosalno dresirana opica »AUGUST«.

Krasna vsebina polna zelo zanimivih resnih, veselih in zabavnih prizorov. — Vesele in smešne scene iz cirkuškega življenja. Izvanredna, celo umetniška igra malega francoskega JACKIE COOGANA nas popolnoma osvoji.

Predstave se vrše točno ob: 4. pol 6. pol 8. in 9.

Prvovrstni umetniški orkester svira pri vseh predstavah.

PREDNAZNANILO: NAJNOVEJŠI HARRY LIEDEKE - FILM SEZIJE 1925/26.

ELMI KINO MATICA (tel. 124)

— Obsojeni dobrovoljce. Iz Subotice poročajo: Dobrovoljec Nikola Tatalović, ki je ustrelil svojecasno v selu Topolovo ob priliki, ko je bil aretiran radi pretepa v vaški gostilni enega od orožnikov, je bil obsojen le dni z upoštevanjem olajševalnih okoliščin na 4 leta ječe.

Gospodarstvo.

LJUBLJANSKA BORZA,
dne 9. novembra 1925.

Vrednote: Invest. pos. iz l. 1921 bl. 76; loter. drž. renta ult. dec. den. 313; zastavni listi Kranj. dež. banke den. 20, bl. 22; kom. zadolžnice Kranj. dež. banke den. 20, bl. 22; Celjska posojilnica den. 200, bl. 202, zaklj. 202; Ljubljanska kred. banka den. 220; Merkantilna banka den. 100, bl. 104; Prva hrv.

štedionica bl. 965; Kred. zavod den. 175, bl. 185; Strojne tovarne in livarne den. 120; Združene papirnice Vevče den. 120, bl. 126; Nihag bl. 39; Stavbna družba den. 100, bl. 110; Sešir den. 145.

Blage: Trami 24/29, 18/16, 9 m, fco meja, 7 vag., den. 390, bl. 396, zaklj. 390; 100 m³ hrastovih hlodov, monte, bl. 480; jelovina, 600 m³, fco nakl. post. bl. 225; Bukova drva, suha, fco nakl. post. den. 19, brzojavni drogi (smreka, jelka, bor), od 8—10 m, fco vag. nakl. post. Štajersko bl. 230; breza, od 10 do 30 cm, od 2.50—6 m, fco vag. nakl. post. Štajersko bl. 275; jelove deske, 18, 20, 24, 30, 35, 40, 45, 50 mm, 4 m, od 17 cm napr., III. konično bl. 445, III. paralelno bl. 480, fco vag. nakl. post. Štajersko; remeljni, 4 m, od 40/40—120/120 mm, ostrorobi, fco vag. nakl. post. Štajersko bl. 520; ajda domača,

par. slov. post., 1 vag., den. 270, bl. 270, zaklj. 270; proso domače, fco prekm. post. bl. 215; koruza stara, par. Novi Sad bl. 172.50; koruza stara, fco sremska post. bl. 185; koruza umetno sušena, fco Vinkovci bl. 160; koruza umetno suha, par. Novi Sad bl. 152.50; oves, dvojnorešetani, fco slav. post. bl. 170; oves rešetani, fco Postojna tranz. den. 200, bl. 205; otrobi, drobni, par. Postojna bl. 170; fižol, beli, banat, v egal. vrečah, po 100 kg, b/n, par. Postojna bl. 280; fižol, rjavi, v egal. vrečah po 100 kg, b/n, par. Postojna bl. 260; fižol ribničan, fco Ljubljana den. 300; fižol prepelčar, fco Ljubljana den. 300; fižol mandolon, fco Ljubljana den. 350; konopno seme, v vrečah, b/n, par. Postojna bl. 560; krompir, beli, lepi, fco prekm. post. den. 75; laneno olje, fco nakl. post., fco sod den. 1650, bl. 1750; laneno seme, fco nakl. post. den. 500,

bl. 520; želod, fco nakl. post. bl. 180; ježice, fco nakl. post. den. 200; kostanj divji, fco nakl. post. den. 50; seno sladko, stisnjeno, fco štaj. post. bl. 75; seno, polsladko, stisnjeno, fco štaj. post. bl. 60; slama, stisnjena, fco štaj. post. bl. 50.

BORZE.

— Zagreb, dne 9. nov. Devize: Newyork abel 56.3—56.9, ček 56.18—56.78, London izplačilo 273.18—275.18, Pariz 224.5—228.5, Curih 186—1094, Praga 166.7—168.7, Milan izplačilo 222.56—224.94, Dunaj 792.50 do 802.50, Berlin 1341.50—1351.50, Budimpešta 0.0732—0.0802.

— Curih, dne 9. nov. Beograd 9.20, Newyork 519, London 25.1525, Pariz 20.60, Praga 15.375, Milan 20.50, Varšava 86, Bukarešta 2.45, Dunaj 73.13, Berlin 123.50, Budimpešta 0.0727, Sofija 3.775.

(129)

trije, ki so že splezali ali poskočili iz ekvipaže in takoj začno govoriti vsi hkratu, glavna vsebina njih klepetanja je, da čestitajo mis Leonor Morrisovi, zakaj katera druga gotovo ni, k prihodu v Argentinijo in k vsem dosedanjim uspehom.

»S kom imam čast?« vpraša Leonor, ko sploh zmore kaj reči.

Oni trije se dostojanstveno vzravnaajo.

»Ne vi, temveč mi smo počaščeni,« odvrne mladi gospod, »in zlasti jaz si štejem v čast, da vas pozdravim, kot prvi Argentinec na argentinskih tleh, in ne le to, temveč, da vam istočasno predstavim deželno mater — ehem — reči sem hotel — in vseeno lahko rečem... senorita de Castro, soproga prezidenta argentinske republike, ki je smem imenovati bodočo taščo, in senorita Lucia, njena hči je moja zaročenka. Don Manuel d' Estrella.«

Preko bledih Leonorinih lic šine sijaj in iz njenih oči se kar zabliška. S silo mora umiriti ta ogenj.

»O, kakšna čast!! In cenjena gospoda stoji kar na cesti! Dovolite, da vas povabim? Morda vas zanima, da si ogledate moj avtomobil.«

Zdaj se zabliškajo oči nasprotni stranki.

»Oh, če nam to dovolite!«

Tokrat odpre prednja vrata, ki so imela že zgoraj mesto oklopnih plošč le stekleno okno.

Trojica gleda radovedno, pa tudi začudeno po prvem prostoru, toda Leonor jih odvede takoj navzad.

»Tako, prosim, vstopite tu. To je, najzanimivejši prostor v avtomobilu, tu spoznate vse skrivnosti.«

Bila so le ozka vrata, ki so se odprla na koridorju in pravtako ozek in tesen je prazen prostor, kamor vstopi trojica, toliko, da imajo vsi prostor stati.

Takoj povemo, da je to shramba, ki so jo izpraznili na poti preko Afrike. Notri ni bilo nič več, tudi praznega zaboja ne, bila je popolnoma prazna.

Ko je vstopila zadnja oseba pred Leonor, namreč Manuel, zapre hitro železna vrata, torej tako, da stoji ona zunaj, odpre pa v višini glave neko zaklopnico, skozi katero drugače vzemajo predmete iz shrambe, ne da bi odprli vrata.

Obrazi, ki jih zagleda, so že precej začudeni. Trojica se v ozkem prostoru komaj giblje.

»Hm, zelo zanimivo, res, zelo zanimivo!« meni Don Manuel, in se skuša obrniti, kar se mu seveda ne posreči.

»Se vam zdi?«

»O da. Torej to je prostor, v katerem so vse skrivnosti tega čudnega avtomobila?«

»Ne, v tem še ne. A vseeno je zelo zanimiv prostor.«

»Kaj pa je?«

»Krematorij.«

»Krema — krema — krema — kaj?« jeclja Don Manuel z bledimi ustnami, ki morda že nekaj slutí, zlasti, ker je ostala Leonor zunaj, pred zaprtimi vrati.

»To je naš krematorij,« razlaga Leonor hladno-krvno. »Saj vendar veste, kaj je to, krematorij?«

(Dalje prih.)

Spisal Robert Kraft.

»Ampak vse ogledava in vse izprašava.«

»Saj ne bo hotela govoriti!«

»Poizkusiva. Predstavimo se ji, to zadostuje.«

»Potem smo v levjem brlogu,« meni mladi gospod bojazljivo.

»Ah kaj, ti niti ne slutijo, kakšne načrte imamo!« zašepeta stara dama, videti je, da je mnogo pogumnejša kot Manuel.

»Mama, mama, ali si ne moremo ogledati avtomobila?« zakliče Lucia.

Hitro prenehata šepetati.

»Pa poizkusimo.«

Zdaj je avtomobil ob strani, kočijažu vele, da ustavi in potem vsi trije živahno migajo.

Avtomobil se približa in ustavi na cesti tik pred ekvipažo.

»Ta gospoda mi gre pa sila na roko,« šepeta Leonor, ko spusti sprednjo oklopno ploščo, »kakor, da vedo moj namen in so z njim zadovoljni. Ha, kakšne oči bodo potem delali!«

Že odpre tudi okno.

»Oprostite, da vas zadržujem,« začne francosko, »jaz sem tujka v tej deželi...«

»Ali prosim, prosim, prosim,« jo prekinajo vsi

Vaša knjiga:

Jugosloveni v Ameriki

Gospodarski, socijalni, kulturni in nacionalni problemi Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ameriki.

Velika reprezentativna izdaja povodom mednarodne razstave v :: Filadelfiji 1926. ::

Naročila in predplačila sprejemajo v knjigarnah in izdajatelji:

V knjigarnah bo stala knjiga 200 dinarjev, v predplačilu pa stane samo 150 dinarjev.

Biblioteka „Bankarstva“, Zagreb 6, Marovska ulica 30.

MALI OGLASI

Cene oglasom do 20 besed Din 5.—, vsaka nadaljna beseda 50 par.

Gospod

v starosti 30 let se želi seznaniti z gospodično iz boljše rodbine. Ženitev ni izključena. Le resne ponudbe prosil na upravo lista pod »Značajc«.

DRVA - - ČEBIN

Wolfova ulica 1/II. - Telefon 56.

Mlad gospod

veselega značaja se želi seznaniti z istotako gospodično. Ponudbe na upravo lista pod: »Veseli«.

Uonkoien

državni uradnik išče kakršnekoli službe. — Ponudbe prosil na upravo lista pod: »Vestenci«.

Dve mladenki

želita v svrhu duševnega razvedrila živahne korespondence z dvema inteligentnima gospodoma. — Dopise na upravo lista pod »Črnotaska in Brunetka«.

Gospodična

trgovsko nabražena išče mesta v pisarni, bodisi za knjigovodkinjo, kontoristinjo ali blagajničarko. — Pripravljena je iti tudi nekaj mesecev brezplačno. Ponudbe prosil na upravo lista pod: »Pisarniška moč«.

Mladenič

zdrav in pošten, vajen kmetije, ži vine ter vseh ostalih poljskih del išče primerno trajno službo. — Ponudbe z navedbo plače je poslati na upravo lista pod: »Vestenci«.

Galanterija

ter modno blago, pletenine, nogavice, sukanec, vezanine, gumbe modne biserne in druge, palice, nahrbtnike, nože jedilno orodje, škarje itd. vse to se dobi na ugodnejše pri

JOSIP PETELINC-U LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika ob vodi.

Na veliko. Na malo.

Cement, gips

H. PETRIČ, Ljubljana

Gospodarska c. B. - Telefon 343.

Absolventinja

trgovske šole želi vstopiti kot praktikanca h kakemu večjemu ljubljanskemu podjetju. Ponudbe prosil na upravo lista pod: »Marljiva«.

„GROM“

CARINSKO POSREDNIŠKI IN ŠPEDIČIJSKI BIUREAU LJUBLJANA, KOLODVORSKA ULICA 41.

Naslov brzojavkam: „GROM“. Telefon Interurban štev. 454.

PODRUŽNICE:

Maribor, Jesenice, Rakek.

Obavlja vse v to široko spadajoče posle najhitreje in pod kulantnimi pogoji.

Zastopniki družbe spalnih voz S. O. E. za ekspresne pošiljke.

je vendar najboljši!

Vrtnarske zadeve

posreduje

Goikova „Vrtnarska šola“ v Kranju.

Naročajte in širite „NARODNI DNEVNIK“!